
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt Innen mandag aften. — Manuskript Innen fredag aften.

INNHold: Brudd? — Katolisismen i det brittiske imperium. — Om Guds kors og menneskenes kors i Kanada. — „Vatikanets bekymringer“. — Amerikas hvite gudmenneske. — Varia. — Bokanmeldelse.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Brudd?

« Begivenhetene, især de viktigste, ligger ikke i de menneskers hånd som forårsaker dem, og som mange ganger misbruker dem; men det øieblikk kommer da Han som holder de yderste ender av de menneskelige begivenheters tråder, forener dem på en slik måte at ingenting undgår Ham, med en fullkommenhet og makt som aldri kan overgåes — * — alt er i Guds hånd, og i bedre hender kan det sannelig ikke være. Denne tanke må bringe oss fullstendig trygghet og fullt. Vi er i gode hender, og som dette ikke var nok lar Gud Oss med våre egne øine se, at på en måte hele verden står bak Oss, og er med Oss »

(Av Pavens tale til en gruppe arbeidere og arbeidsgivere fra Milano).

Med full rett kan Paven si at på en måte hele verden står bak ham, ti en virkelig strøm av telegrammer og brev fra de fem verdensdeler når daglig Vatikanet. Telegrammer og brev som tolker millioner av katolikkers uforbeholdne hengivenhet til, og urokkelig enhet med sin uforferdede Overhyrde.

Den strid som for tiden utkjempes mellom Paven og Diktatoren er den kristne frihetskamp mot hedenskapets tyranni. Kampen for Guds og Kirkens rettigheter mot en hedensk illusjon om statens allmakt. Den mest energiske hevdelse av åndens primat over det timelige, sjelens primat over legemet. Det var å forutse at Mussolinis maktsprog: «*Alt for Staten, ingenting imot Staten, ingenting utenfor Staten*», før eller senere vilde støtte an

mot Kirkens hevdelse, av dens *egen* autoritet og autonomi av den personlige frihet og den menneskelige verdighet. Inntil nu har den nasjonalistiske fascisme på en måte respektert Kirken og derfor ikke på sin vei møtt en eksistenstruende motstander. Nu synes imidlertid konflikten å være inntrådt. Enten må Mussolini gi avkall på ideen om Statens allmakt eller komme i offentlig konflikt med Kirken. En forandring i den konsekvente gjennomførelse av hans program må falle ham tungt, men vi håper inderlig han innser at en åpen konflikt med Kirken vil føre til ennu mere skjebnesvangre konsekvenser. Han vet at Kirken ikke vil vike et hårsbredd selv under den største forfølgelse. Han vet at selv nasjonenes frafall, kommunistenes og frimurernes angrep vistnok har rammet Kirken, men slett ikke svekket den. Deres anslag mot Kirken har virket som smedens hammerslag på det glødende jern. Gnistene flyker riktignok hit og dit, men selve blokken konsolideres, sveises ennu sterkere sammen. Det feige forsvinner og det edle og sterke blir tilbake. Og som representant for det edle og sterke står Paven. Han har strukket sig så langt som mulig. Hans høimodighet anerkjennes på alle hold. Men der er grenser. Ingen romersk keiser, ingen Napoleon, ingen verdslig makt har inntil nu ustraffet kunnet overskride dem, heller ikke Mussolini vil kunne gjøre det. Respekterer fascismen ikke lengere Kirken annet enn i ord, måtte den da til sitt eget beste respektere historien.

Vel er vi med Paven bedrøvet over at overenskomsten

ikke synes å ha hatt større verdi i Mussolinis øine enn et almindelig stykke papir, men bedrøvelse fører ikke fremover, og den skal vike for styrke.

«*Man kan kreve Vårt liv, men ikke at Vi tier,*» har vår Fører gjentagne ganger uttalt. Hvad vil fascismen, hvad vil kommunismen utrette mot menn som tar det på den måte? Forfølgelse? Vi ønsker den ikke, men kommer den så frykter vi den ikke. Det er forfølgelsen som rydder op, som dreper halvheten og tvinger til et tydelig «ja» eller «nei». Den vil rive de kristne ut av

døde vaner og inn i den bølge av kraftig, brusende liv som ungdommen næsten kunde lenges efter.

«Vi er i gode hender» — vi har en modig Høvding. Hele den katolske verden står bak Ham, og i sin helhet vil den trosse stormen, om denne enn vil rive nogen trær overende. Men ingen bekymring før prøvelsen kommer.

En opriktig bønn til Ham som styrer verden og begivenhetene i den, en bønn for Paven og for hele den katolske Kirke!

Katolisismen i det brittiske imperium.

Ved M. J. Sheed. (Forlegger i London).

1. Stor-Brittannien og Dominionene.

Det er praktisk umulig å gi en kort fremstilling av den katolske Kirkes nuværende tilstand og sannsynlige utvikling i det brittiske imperium. Det brittiske verdensrike omfatter ikke bare fire autonome dominioner, men også det veldige indiske rike og en mangfoldighet av mindre viktige kolonier. Selv om studiet begrenses til hovedlandets to øer og til de fire autonome dominioner, er ulikhetene så store at det er næsten umulig å generalisere og å anvende samme fremstilling på to av disse land.

Så har det store Kanada-problem ikke sin like i imperiets øvrige deler, der er ikke noget som ligner den enorme provins Quebec, fransk i rase og sprog.

Syd-Afrika har to særegne problemer:

For det første er det den eneste dominion hvor den katolske minoritet er satt overfor en majoritet av ortodokse og fanatiske protestanter — de hollandske kalvinister — som, i det minste når de blir på sine tærmer, ikke lar sig påvirke av noget katolsk.

For det annet, mens i de andre tre dominioner befolkningsspørsmålet er av liten betydning, er i Syd-Afrika den katolske befolkning 70.000 hvite og 100.000 sorte.

I Australia består ikke noget befolkningsspørsmål, ikke nogen viktig ortodoks protestantisk gruppering. Katolikkene av engelsk rase utgjør der omtrent $\frac{1}{4}$ del av befolkningen — med undtagelse av Irland en større del enn i de øvrige deler av verdensriket. Men hele Australia har en mindre befolkning enn London på et kontinent som er like så stort som Europa. I hvert fall er Kirkens fremtid i Australia så meget usikrere

som ingen kan forutsi hvor lenge Australia vil være bebodd av hvite.

Et eneste spørsmål som rører ved selve det katolske legemes konstitusjon, vedkommer samtidig alle disse land. Det er problemet om irlenderne. Det antar i hvert land en litt forskjellig form: I Kanda f. eks. går det ennå en annen diagonal gjennom hele den engelske befolkning og skiller dem som liker de franske kanadiere fra dem som ikke liker dem.

I Australia er de gamle vanskeligheter mellom engelskmenn og irlendere næsten forsvunnet for å gi plass for vanskeligheter av samme art mellom irlenderne og de innfødte prester. Samme problem har man i Syd-Afrika. Konflikten er innlysende: Hver nasjon søker å få et nasjonalt hierarki. Men hverken Australia eller Syd-Afrika kan skaffe sig prester uten Irlands høimodige hjelp. Forøvrig er dette et problem som tiden skal løse og for øieblikket er man altfor tilbøielig til å overdrive dets betydning.

II. Englands tilstand på det religiøse område.

Jeg håper å ha vist tydelig nok, at det er umulig her å diskutere enhver Dominions tilstand. Nu vil vi se litt nærmere på Kirkens aktuelle stilling og sannsynlige fremtid i England. Dette kan til en viss grad bidra til forståelsen av den øvrige del av verdensriket:

a) Fordi selve dominionene har liten innbyrdes sympati. De bevarer hele sin hengivenhet for rasens tradisjoner.

b) Fordi, omenn England ikke styrer en eneste av sine dominioner, så blir det allikevel det intellektuelle arnested som opplyser hele verdensriket: Omtrent $\frac{4}{5}$ av

de bøker som leses i verdensriket er skrevet i England av engelskmenn.

De religiøse begivenheter i England må derfor ha virkning over hele imperiet, skjønt det er vanskelig med nogen sikkerhet å forutse hvilken denne virkning vil være.

I mitt forsøk på å gi noen ide om Englands nuværende religiøse tilstand støtter jeg mig til to helt forskjellige erfaringsområder: Min erfaring som katolsk forlegger, som har gjort det nødvendig å holde mig å jour med hvert religiøst skrift av nogen betydning, og min erfaring som gatepredikant, medlem av «Catholic Evidence Guild», som tre eller fire ganger i uken er optatt med å undervise alle mulige engelske folkelag om katolisismen. Det er kanskje nødvendig for dem som aldri har hørt tale om det, å si at «Catholic Evidence Guild» er en legmannsforening av menn og kvinner, opprettet og autorisert av sine biskoper, og som underviser i den katolske lære i friluft. I hele England finnes det omtrent 600 av den slags talere, og ingen av dem mottar den minste gasje for sitt arbeide. De organiserer omtrent 120 møter hver uke. Bare i Westminster-bispedømet er det 40 møter hver uke, deri innbefattet møtene i Hyde Park som holdes hver aften og om søndagen fra kl. 12 middag til kl. 10 om aftenen. Det er merkelig å se hvor langt disse to erfaringsgrupper stemmer overens og bekrefter hverandre.

Først må opplyses at den offisielle kirke — den engelske kirke — ikke har nogen praktisk betydning i landets liv. Anvender man det forøvrig lite sikre kriterium, påske-kommunionenes antall, så ser man at de er kommet ned til 2 millioner på en totalbefolkning av 40 millioner. Overalt står kirkene tomme, og som en naturlig følge av det blir den anglikanske geistlighet stadig mindre tallrik. For øieblikket er 4000 stillinger ledige, og det er intet håp om å se dem besatt igjen.

Det vilde være vanskelig å citere en eneste forfatter som har skapt noget første klasses og som er praktiserende anglikaner eller selv på en eller annen måte praktiserende protestant. Minoriteten blandt de engelske forfattere er katolsk, størstedelen tilhører ingen bestemt religion. Den store masse har ingen interesse av den engelske kirkes sak: for to år siden var det stor agitasjon blandt anglikanene da Parlamentet to ganger forkastet en revidert utgave av «Book of Common Prayer» (den almindelige bønnebok), foreslått av biskopene. I denne tid har vi i London holdt 40 møter hver uke, og mengden har ikke en eneste gang rettet et spørsmål til oss angående «Common Prayerbook»-spørsmålet.

Det anglikanske legemes kraftigste del er «High Church» — men denne del er likesåvel som de andre smittet av modernismen. Den utvortes likhet med Rom garanterer på ingen måte nogensomhelst ortodoksi i lærens grunnprinsipper. Denne modernisme angriper både troen og moralen. Det er sjelden å finne et medlem av Høikirken som er ortodoks når det gjelder dogmet om treenigheten, menneskevordelsen, det overnaturlige liv eller troen. Mange er nærmere ved å tro at *Paven* er ufeilbarlig (i tro og sedelæren) enn å tro — la oss si — at *Kristus* ikke kan ta feil. Modernismen i moralen er i en viss henseende ennå mere skjebnesvanger. Praktisk består den i å gi avkall på enhver virkelig innflytelse på det nasjonale liv — da den består i å granske det som menneskene allerede gjør og derefter å si dem at det er dem tillatt å gjøre det. Disse ideer gjennomtrenger hele anglikanismen, og for å gjøre sig en forestilling om deres fremgang blandt anglo-katolikkene, er det nok å lese: «*One God and Father of all*», skrevet av to anglo-katolske prester som svar på den nye konvertitt Pèrè Vernons forsvar.

Følgen av alt dette er at Englands konversjon vil være en frukt av individuelle konversjoner. Massekonversjonen — gjenforeningen *en masse* sier man av og til — synes tiltalende — især for oss medlemmer av «Catholic Evidence Guild», ti derved vilde vi bli spart for meget arbeide. Men dette er umulig i England, ti der finnes ingen konstituert kirke som kan behandles som sådan. Der finnes ennå *grupper*, selvfølgelig, men de synes ikke å ha nogen funksjon som grupper: intet medlem av disse grupper mener sig forpliktet til å handle i overensstemmelse med gruppen og ennå mindre til å adlyde sin sjef. Den eneste institusjon som synes i det minste å ha sjefer er den anglikanske kirke, men jeg har aldri møtt en anglikaner som på en eller annen måte føler sig bundet ved sin biskops lære. På sin side synes biskopene å finne sig i at de ignoreres. De eneste ikke-katolikker i landet som bekymrer sig litt om episkopatet er anglo-katolikkene — og de står næsten alle i offentlig opposisjon til sine biskoper. Det er ikke riktig å tenke at *High Church*, *Low Church* og *Broad Church* (Høikirken, Lavkirken og Bredkirken) utgjør de tre deler av den engelske kirke. Det er ikke deler men retninger. Deres sjefer er ikke de som man må adlyde, men de hos hvem retningen er sterkest markert.

Alt dette er nokså kaotisk og allikevel kan det bare anvendes på den minoritet som ennå kaller sig religiøs. Det sanne problem ligger i den kjensgjerning at folkets store masse simpelthen vender ryggen til all

religiøs tanke. Hvad troen angår, er de hverken ateister eller bevisste agnostikere: de har ganske enkelt ikke nogen interesse for religionen — ikke en gang nok til å tvile. Moralsk følger de mere eller mindre det som synes dem godt. Den offiielle kirke kan ikke lengere føre dem, ikke en gang lede dem, men den kan føre dem vill. Familielivet, som gjennom århundrer i England har stått på samme høie nivå som i hvert annet civilisert land, er utsatt for forferdelige angrep, og viser ved alarmerende tegn at det nærmer sig sin undergang. Skilsmisene blir tallrikere, barnebegrensningen praktiseres mere og mere. Den store masse kjemper mot fristelsen, men de engelske biskopers forklaringer i Lambeth nylig — som i visse tilfelle autoriserer barnebegrensningen og som tillater den fraskilte ektefelle som kaller sig selv uskyldig og som har giftet sig igjen å motta kommunionen — disse forklaringer har nødvendigvis svekket nasjonens motstandskraft. Så meget mere da de modernistiske førere regner det sig til ære alltid å overgå sine biskoper. Når biskopene *autoriserer* barnebegrensningen så antyder disse at man kunde gjøre den forpliktende. Mildner biskopene litt den forbannelse som rammer skilsmisene så taler de nu om å innføre prøve-ekteskapet. For så vidt «Catholic Evidence Guild» kan dømme om det er massen i almindelighet ikke sunket så dypt ennå som disse religiøse ledere.

I religiøs henseende hviler over hele England en forferdelig åndelig tretthet, og det dreier sig om å vekke denne viljeløse masse og å føre den til Kirken. Hvordan er denne masses forhold til Kirken?

(Fortsettelse).

Om Guds kors og menneskenes kors i Kanada.

I tre dager har toget rullet fremover. Jeg har kjørt gjennom provinsene Quebeck og Ontario og det vidunderlige Manitoba hvor de ville hester streifer omkring. Jeg har passert vidunderbyen Edmonton, nøkkelten til det hemmelighetsfulle nord med de store urskoger hvor elgsdyrene streifer om, hvor vi finner blårev, sølvrev, mink og bever, alle disse dyr med det herligste pelsverk.

Her lever også mennesker, de siste gjenlevende av de store stammer hvis område strakte sig fra osean til osean. Her lever de et stille liv alle disse indianere som engang bare levde for å kjempe og seire.

Idag har de Guds fred, den som «Bønnens menn» bragte dem, misjonærene som kom fra det vakre Frankrike for å beskrive en tung lidelsesvei på denne trøsteløse jord. De kom med Guds ord som sitt eneste våben. De hadde intet annet enn kjærlighet og tro å gi.

Kjærlighet, kjærlighet, kjærlighet! Tre ganger gjentok biskop Mazonod fra Marseille dette ord på sin dødsseng, i det øieblikk da det evige livs lysport åpnet sig for ham.

Misjonærene bar troen med sig i sine hjerter som en sol. Her finner vi bare en menneskesjel på hver 250. kvadratmeter.

For en slik kummerlig høst har oblatene begitt sig på vei. De har gjennomstreifet slettene mil etter mil på ski, under den mest forrykende snestorm. De har reist nedover de brusende elver i båter, de har levd i fiskerhytter som de selv har bygget.

De har tålt frost og sult under den knugende ensomhet på de store hvite sletter, og allikevel har de alltid vært beredt til å ofre og aldri fortvilet, de har gitt den hjord Vår Herre har betrodd dem sin hele kjærlighet.

Der hvor man engang bare så snesletter er nu byer vokset op av jorden; landsbyer er opstått. Der hvor vold og makt engang hersket er nu freden kommet inn. Det er «Den ubesmittede jomfrus oblater» som har utført dette verk. O. M. I. disse tre bokstaver stråler på Kanadas himmel.

Her er utspilt et vidunderlig heltemot som ennå ikke har funnet sin Homer. Hvem vil fortelle om dine anstrengelser, Pater Lacombe, som kris'-indianerne kalte «Arsus-kitsi-parpi» — Mannen med det gode hjerte? Om dine, biskop Laflèche, der du kom i din lille båt med to ville og en ung indianergutt? Eller om dine, biskop Taché? Eller om dine, biskop Faraud? Eller om biskop Cluts, som man kalte for «Arbeidsbiskopen», og biskop Grandins, hvis sjel var en hellig gave fra Herren?

Og alle I andre, I beskjedne og utrettelige arbeidere, hvem vil fortelle om Eders liv i forsakelse, men allikevel et så herlig liv?

Jeg er kommet til Edmonton for i hjemlandets navn å ære den beste blandt Eder, den enestående biskop Grouard som i 65 år har arbeidet på indianernes omvendelse og som Frankrike nu har tildelt æreslegionen.

Fra Edmonton må jeg reise en femten timers lang vei til Enilda. Derfra på slede gjennom en forrykende snestorm til misjonsstasjonen St. Bernard om ligger på

en høide ved Lille-Slavesjø. Her residerer biskop Grouard.

Den ærverdige prelat venter oss. Han er 85 år gammel. Han er omgitt av sine medarbeidere og av mestizer og indianere.

For en enkelhet! Hvor tom synes ikke i denne stund politiske stridigheter! Hvor smålig menneskenes vrede!

Det er en fest jeg alltid vil bevare i min erindring. Her var de opofrende søstre som hadde forlatt alt for å fullføre nestekjærlighetens oppgave blandt foreldreløse barn. Det blev sunget velkomstsanger, og holdt taler, og dikt blev oplest. Overalt var der kranser og guirlander.

«I den franske presidents navn har jeg den ære . . .» Jeg uttalte formelen på samme tid stolt og beskjemmet over at jeg, en liten journalistist skulde feste det menneskelige kors ved siden av Guds på biskopens bryst.

Hvem er denne biskop Grouard?

Her er i korthet hans historie: I 1860 kom han til Kanada og har fra da av alltid opholdt sig der. Han har gjort sitt navn kjent og elsket over hele Kanada. En ivrig prest, en utrettelig misjonær, sjømann, geograf, forsker, bygrunner, arkitekt, maler, komponist, forfatter, jordbruker, og med sine 85 år er han den dristigste pioner i det høie nord. Han har opprettet barnehjem hvor han opdrar mange foreldreløse barn. Han har ved en minneverdig anledning reddet biskop Cluts liv, har under egen dødsfare beskyttet indianerkvinner mot deres menns råskap, har pleiet syke, trøstet døende og har oversatt religiøse bøker til 8 innfødte språk.

Kan der gis noe vakrere? Og for et forbillede!

Biskop Grouard hører ikke til dem som drar ut for med sverdets makt å opnå et forbigående resultat. Han er en av disse pionerer som gir saken hele sitt hjerte, som tjener den, edel og uegennyttig, en der bygger på fremtiden.

Biskop Grouard, apostolisk vikar av Athabaska og titulærbiskop av Ibora, er den første misjonær som sår og høster korn, den første der opprettet en skole og en mølle.

Skolen og møllen er en av de vakreste ydelser som kan nedtegnes i hans livsbok. Som den Hl. Paulus har også han utført håndverksarbeide. Som Fra Angelico har han forstått å legge hele sin sjels herlighet i vakre freskoer.

Mine hender skalv da jeg heftet korset på hans viollette klædning. Men det var som gjorde jeg mere enn mitt oppdrag, og som om jeg ved å hefte dette kors på en enkelt, utmerket alle dem som daglig ofrer sitt liv.

Og nu er festen forbi. I den biskoppelige residens — et trehus han selv har bygget — sitter vi som barn omkring en patriark og lytter til hans milde ord, mens stormen hyler utenfor. Og sneen faller hvit og ren som disse menns sjeler; disse der under den ubesmittede jomfrus merke har viet sig til Marias tjenere, renhetens dronning og verdens trøsterinne.

Louis Rouquette.

„VATIKANETS BEKYMRINGER“

Vi fortsetter i denne artikkel vår kronikk om det «spanske folks likegyldighet» for de vandalistiske eksesser i Spania, ikke så meget for å overbevise «Rag» som for å glede og opplyse våre lesere.

I Huercal-Overa (Almeria) har hele befolkningen frivillig tilbudt sig å forsvare ordensfolkene og deres kirker og klostre. Dag og natt har store grupper av borgere holdt vakt i gatene. På den måte inntraff der ikke en eneste utskeielse.

I Malaga hvor så mange forferdelige utskeielser fant sted blev et jesuiterkollegium forsvaret og reddet av en gruppe fattige fiskere av takknemlighet for de mange velgjerninger som jesuitene tidligere hadde vist dem.

På nogen steder, især de baskiske provinser, så kjent for deres glødende tro og store mot, har kvinner, mens deres menn var på arbeidet, forsvart klostrene og kirkene mot kommunistiske bander fra de nærmeste byer. I disse egner er det ikke forekommet noget som kan sammenlignes med ødeleggelsene i Madrid og Andalusia. Heller ikke i den store industriby Bilbao, hvor det blandt de mange tusen arbeidere dog ikke mangler på kommunister.

En verdig og stille protest blev bragt av befolkningen i Madrid på himmelfartsdagen, 14. mai, bare tre dager efter de triste begivenheter i hovedstaden. Den dag var kirkene så overfylte, og der nærmet sig så mange til de hellige sakramenter, at man ifølge øienvitner ikke har sett make til det i de siste ti år. Det var tydelig at befolkningen på den måte vilde gi en offentlig og høitidelig opreisning for de mange vanhelligelser som var begått i Madrid og flere andre deler av Spania.

Mere enn 6000 forhenværende og nuværende elever har krevet gjenåpningen av det katolske institutt for kunst og industri, ledet av jesuitene. Tusener av arbeidere har der fått en førsteklasses og ofte helt gratis utdannelse. I sin skrivelse uttrykker de den største høiaktelse for sine geistlige lærere og den utmerkede utdannelse de av dem har fått.

De forskjellige underavdelinger av den katolske aksjon protesterer på det kraftigste mot regjeringens sekteriske ånd, som uten å bry sig om konkordatet på alle mulige måter vil undertrykke den katolske religion og forfølge dens bekympede. Mer enn 30 000 kvinner fra de katolske kvinneorganisasjoner i Madrid og omegn har undertegnet en petisjon som blev sendt til ministerpresidenten. Deri protesteres mot den anti-religiøse politikk og uttrykker de det ønske at der gis tillatelse til Kardinal-Primates av Toledo og til Biskopene av Victoria og Malaga, som er blitt utvist, til å vende tilbake til sine residenser.

I Madrid er det blitt holdt et imponerende møte av familiefedre til protest mot ødeleggelsen av skoler og klostre, hvorved tusenvis av barn er blitt uten undervisning. Det blev sendt en skrivelse til den provisoriske regjering hvori det bl. a. også protesteres mot de urettferdige beskyldninger som er spredt av avisene, især mot den utrolige lavhet at man mistenker brødrene selv for å ha satt varme på sitt eget kollegium. De kristne skole-brødre gir bare i Madrid gratis undervisning til 4000 barn og i hele provinsen til 14 000.

I Saragozza blev forsøk på ildspåsettelse og rov forhindret ved ungdommens bestemte holdning. Ved en av ynglingenes heltmodige forsvar blev P. Torres S. J., superior i Madrid, reddet fra de revolusjonæres hender.

Ingeniører fra Barcelona har i et telegram protestert bl. a. mot den simple kampagne som for øieblikket drives mot jesuitene for å jage dem ut av byen.

Denne forfølgelse har mere vakt hellig entusiasme enn mismot i de unges hjerter, og følgen vil være en sterkere organisasjon, en kraftigere utvikling av den katolske aksjon til forsvar for folkets helligste tradisjoner mot en forsvinnende liten, men brutal *minoritet*, som legger an på Spanias kulturelle og religiøse ruin.

Amerikas hvite gudmenneske.

(Ved translatoer L. Lea).

I Inca'ernes, Chibcha-indianernes, Maya-folkenes og Nahua-stammens gudssystemer forekommer der et gudmenneske, der kom fra Østen, levet blandt menneskene og grunnet den nuværende tingenes orden, men som efter en tids forløp atter drog bort. De navn hvorunder han kjennes er Viracocha, Bochica, Kukulkam og Quetzalcoatl. Han hadde hvit hudfarve, grått full-

skjegg og bar hvit klædedrakt. Da europeerne optrådte i Amerika, blev det stedlige navn på denne gud anvendt på dem.

Troen på denne gudmenneskelige kulturheros og reformator er utbredt over et sammenhengende område der strekker sig fra Chili til Rio Grande. Ja, i Nordamerikas bison-areal forekommer denne tro også, idet Cheyenne-indianernes Vihuk, Arrapako-indianernes Niliacan og Blackfoot-indianernes Napiwa besitter alle dette gudmenneskes trekk undtagen skjegget. I Sydamerika synes Venezuela-indianernes Tsuma å være identisk med det hele kompleks, og Tupi-indianernes Zume synes å ha vært kun lite forskjellig.

Det mest påfallende trekk ved denne personlighet er vel, at han i motsetning til de fleste andre guder i den nye verden er et menneske, og ikke et dyr eller astronomisk uhyre*). Denne kjensgjerning er et kraftig argument for at troen på dette gudmenneske har utbredt sig fra et enkelt sted, og ikke skyldes en selvstendig opståen på flere forskjellige steder.

Viracocha var den høieste gud hos de gamle Quichna-indianere i Peru, og var kanskje identisk med Pachacamac. Denne var de gamle peruvianeres høieste guddom og stod over solen. Ifølge den peruvianske historiker Garcilaso de la Vega (1537?—1616?), er navnet sammensatt av ordene «pacha»-verden og «camac», avledet av «camar» = belive (eller besjele), således at hele ordet betyder «verdensbeliveren» (eller «universets sjel»). De la Vega beretter at ingen templer blev bygget, og ingen ofre bragt denne guddom; men at han blev tilbedt i hjertene. Byene Pachacamac, Nasca og Trujillo i Peru var kulturcentrer fra ca. år 200 før Kristus til ca. år 500 etter Kristus.

Quetzalcoatl (ordrett: Slangen av den grønne fjær) var ifølge aztec'isk overlevering en konge, hvem aztec'erne skyldte sin eldste kultur. Fordrevet av sin onde bror Tezcatlipoca, avseilte Quetzalcoatl til det røde land Slapallan i sydøst, idet han lovet å komme igjen. Da Cortez kom til Amerika, trodde innbyggerne at det var Quetzalcoatl, som tro mot sitt ord var vendt tilbake.

Inca-hymne til Viracocha.

Viracocha, verdensaltets herre,
er du mann, eller er du kvinne, du fruktbarhetens herre?
Hvad du enn er, du forutvitende herre,
hvor er du?
Er du måskje hist oppe, eller er du hernede,
eller svever du omkring din herlige trone og scepter?
Ak, hør mig fra din høie himmel hvis du er der,
eller fra det dype hav hvis du er der,

*) Maya-folkets, Nahua-indianernes og Inca'ernes religion var for en stor del basert på stjerneguder og himmelgemenes bevegelser.

du verdens og alle menneskers skaper!
 Herrenes herre, mine øine blir trette av lengsel etter
 å se dig,
 av ønsket om å kjenne dig!
 Akk, måtte jeg få se dig, måtte jeg betrakte dig, måtte
 jeg fatte dig!
 Akk, se ned til mig, for du kjenner mig.
 Solen, månen, dagen, natten, våren, vinteren,
 er ikke forgjeves ditt verk, Viracocha!
 De vandrer alle mot det dem anviste mål,
 som det behager dig.
 Det kongelige scepter holder du;
 akk, hør mig, akk, kall mig!
 La det ikke skje, at jeg blir trett, at jeg dør!

[Inca'erne var en sydamerikansk indianerstamme av Quichua-ætten, som først hevdet sitt supremati over de øvrige stammer i egnen ved Cuzco under Manco Capac, sannsynligvis tidlig i det ellefte århundre etter Kristus. Inca'ernes makt utvidedes etterhånden, inntil den ved spaniernes komme anerkjentes av de fleste civiliserte stammer i Sydamerika.

Chibcha-indianerne er en halvcivilisert race, der tidligere hersket i Columbias innland. De bygget veier og broer, var fortrinlige veverer og pottemakerer, og var bekjent for sine kunstferdige arbeider i gull. På det tidspunkt da spanierne beseiret dem, var de splittet i to fiendtlige statssamfund.

Maya-folket er den betydeligste nasjon av Maya-ætten. De bebor Yucatan, hvor de ved Amerikas opdagelse hadde en kraftig og velorganisert regjering. Til de best kjente av deres storbyer hører ruinbyerne Chankanputun, Chichen Itza, Uxmal og Mayapan. Den førstnevnte av disse blev i året 960 ødelagt ved ild. De tre øvrige inngikk år 1000 en trippel-allianse, som ved år 1200 blev sprengt av herskeren over Chichen Itza. Året 1450 markerer Mayapans ødeleggelse og Maya-kulturens undergang. I 1517 kom den første spanske ekspedisjon til Yucatan; men de siste av de uavhengige Maya-indianere blev først beseiret av meksikanerne i året 1901. Ættens øvrige stammer lever i de meksikanske stater Veracruz, Chiapas, Tabasco, Campeche og tildels i Guatemala og San Salvador.

Maya-folket hadde ved Amerikas opdagelse opnådd en høiere kultur enn noget annet amerikansk folk. Deres bygningsarbeider omfattet vidløftige, uthugne templer og palasser; de hadde en høit utviklet tidsregning og hieroglyfiske optegnelser, der gikk tilbake til år 700 efter Kristus. Allerede før Kristi fødsel hadde Maya-indianernes kunst nådd en meget høi utvikling, der forutsetter en langt tidligere begynnelse.

Nahua, av Nahuatlan-ætten, inkluderte aztec'erne og andre civiliserte stammer i Mellemmeksiko. De besatt en civilisasjon, der kun stod tilbake for Maya-stammenes. De hadde billedskrift-optegnelser, rituale for gudstjenesten, en tidsregning, et undervisningssystem og en vel avgrenset samfundsorganisasjon med geistlige og andre ordener. Menneskeofringer og ritualistisk kanibalisme var de frastøtende trekk ved deres kultur].

VARIA.

Bergen.

Ferming i St. Paulskirken.

Det var fest i Bergens katolske menighet siste søndag. Mellom 40 å 50 av menighetens medlemmer, hvorav den overveiende del var konvertitter, skulde ved Fermingens hl. sakrament få fornyet kraft til standhaftig å bekjenne sin tro og trofast leve efter den. Vår vakre kirke tok sig som alltid ved slike anledninger strålende ut. De grønne guirlander og flotte draperier i hvitgule farver og et veld av blomster og lys skapte andakt og glede og . . . spenning. Hvordan vilde det gå? Det var visst mange av de eldre i menigheten som i stille vemot minnedes avdøde Mgr. Olaf Offerdahl. Han hadde jo gledet sig sån og vi med ham til den 31. oktbr. ifjor da han skulde komme og meddele Fermingens hl. sakrament på selvsamme dag han for 50 år siden var optatt i St. Paulskirken. Men Gud tok ham bort kun et par dager før den store dag. Og skuffelsen og sorgen var stor. Og nu kom det en annen utsending fra Rom, utstyrt med fullmakter fra Kirkens øverste hyrde for som i Kirkens første dager (Ap. gj. 8, 14—17) å meddele den Helligånds nådegaver ved håndpåleggelse, salving og bønn. Og denne nye utsending var menighetens i sin tid så avholdte kapellan, vår unge apostoliske administrator, Høiærverdige hr. Pastor Irgens. — Allerede til fromessen var den største del av menigheten møtt frem, og gledelig stor var rekken av nadvergjester. Ved høimesen blev celebranten assistert av sogneprest og kapellan, og fra prekestolen tolket sognepresten menighetens glede over at vår tidligere unge kapellan kom til oss som apostlenes utsending for å meddele Fermingens hl. Sakrament, som han nærmere forklarte ut av Bibelen.

Efter høimessen marsjerte fermingene opover kirkegulvet — først tyve av menighetens barn og så den store flokk av menn og kvinner. Det som satte en egen stemning på høitiden var at flere fedre og mødre skulde fermes sammen med sine barn. Under den høitidelige handling hersket dyp taushet og andakt. Celebranten var rørt. Hans formaningstale var inntrengende og full av alvor. — Om eftermiddagen forrettet igjen Høiærverdige hr. Administrator og holdt han en belærende tale over emnet: *Den katolske læremyndighet*.

Det var ikke planlagt noen officiell mottagelse i dagens anledning. Men efter andakten møtte St. Pauls menighet spontant frem for å hilse på . . . ja, på hvem? Var det sin tidligere kapellan eller den nuværende overhyrde de skulde hilse på? Som alltid når bergenserne «improviserer» gikk det hele raskt fra hånden — hjerte-

lig og festlig — og det hele blev avsluttet med St. Olavshymnen. St. Pauls menighet var et kjært minne rikere og vår unge Administrator har fått nytt bevis på at han alltid vil være hjertelig velkommen i sin gamle menighet. S.

Lithauen.

I dagspressen har der stått forskjellige unøiaktige meddelelser angående den pavelige nuntius Bartoloni avreise fra Kaunas. Vi hitsetter en beriktigelse fra «Osservatore Romano»:

«For nogen tid siden meddelte Lithauens regjering den Hellige Stol at Monsignore Bartoloni ikke lengere var «*persona grata*» (velsett person). På sin side svarte den Hellige Stol at det ifølge gode internasjonale sedvaner (jfr. f. eks. Pradier Fodère: Cours de droit diplomatique, t. I, pag. 393 og t. II pag. 571) vilde være riktig å opplyse om de nøiaktige grunner til dette alvorlige skritt. Regjeringen nektet først dette, og så innskrenket den sig til svært vage antydninger, bl. a. med henvisning til en klage imot Monsignore Bartoloni, 5. des. 1930, skjønt man ved den anledning hverken hadde erklært ham som *persona non grata* eller antydnet hans tilbakekallelse.

Nylig er kravene om Mgr. Bartolinis tilbakekallelse gjentatt, men fremdeles uten nogen presis angivelse av innvendingene mot ham. Allikevel telegraferte den Hellige Stol den 5. juni, idet den fremdeles gjorde bemerkninger, til Mgr. Bartoloni at han skulde reise til Rom for en redegjørelse. Derimot har regjeringen samme dag opfordret Monsignoren til uten videre å forlate Lithauen.»

Det forholder sig altså ikke helt slik som f. eks. «Aftenposten» meddelte at Vatikanet skulde ha negligert alle henvendelser fra den lithauiske regjering. Videre må det opplyses at han ikke reiste ledsaget av politi men helt fritt og uhindret.

Erkebiskop Bartoloni har fra 1928 innehatt en av de vanskeligste stillinger i det pavelige diplomati. Av alle sine krefter har han virket for en forståelse mellom Vatikanet og Lithauen.

Med Mgr. Bartolinis avreise er forbindelsen mellom Vatikanet og Lithauen ikke brutt. Den lithauiske gesandt blir derfor foreløpig ved Vatikanet.

Fra Spania.

Det religiøse liv blir intensere enn nogensinne før. I hele Spania er Kristi Legemsfest blitt feiret med de tradisjonelle prosesjoner, med en høitidelighet, og med

en tilstrømning av folk som på flere steder overgår fjorårets. Bare i Madrid og i ganske få andre byer syntes det den kirkelige øvrighet opportunt å innstille prosesjonen, men dette forårsaket en tilstrømning til kirkene som aldri før.

I Barcelona blev prosesjonen ikke holdt, men hele byen flagget. Alle vinduer var pyntet med flagg og blomster og eukaristiske mottoer. Også fra mange klostre vaiet de republikanske og kataloniske flagg. På mange steder stod det skrevet: «Vi er katolikker», «Av kjærlighet til republikken: respekter religionen».

I Granada blev prosesjonen på grunn av regnværet holdt inne i Katedralen i nærvær av alle kommunens autoriteter og flere representanter for hæren.

I Sevilla deltok 10 000 mennesker i prosesjonen.

I Siguenza og Bilbao blev prosesjonen forbudt av guvernøren, helt imot folkeviljen.

I Valladolid var mengden som deltok i prosesjonen omtrent ti ganger større enn vanlig.

Frankrikes nye president.

Er Doumer frimurer? Dette spørsmål er i de siste dager blitt tilstillet og av nogen besvart positivt. Men det står fast at Frankrikes nye president før valgene i mai 1905 offentlig har brutt med frimureriet. I et skrift til sine velgere uttrykte han sig som følger: «Da jeg trådte inn i frimureriet mente jeg at jeg kom sammen med venner og tilhengere av et fremskritt- og frihetsparti. Jeg kom snart til et annet syn. Frimureriet er en klikk av hvilken proteksjonismen og internasjonalsismen fremgår. Det var dog aldri mine prinsipper og derfor er jeg trådt ut igjen.» — Doumer.

Bokanmeldelse:

«Beichten-eine Last oder ein Glück?» Ved Dr. theol. D. Haugg. Verlag der Zeitschrift «Das innere Leben». Oranienburg b. Berlin. Roonstrasse 1. (230 s. kart. 2,90 Mk., innb. 3,80 Mk.).

Vi synes at den mest praktiske anmeldelse av denne bok består i en delvis gjengivelse av dens innholdsfortegnelse: Vom lieben Beichten — Jesu Sünderliebe — Der Segen der Beichte — Tiefen der Seele — Seelenkenntnis — Vom guten Beichten — Bereuen und Bessern — Besinnen und Bekennen — Buszen und Sühnen — Andachtsbeicht und Beichtandacht — Beichtvater und Beichtkind — Vom frohen Beichten.

Boken vil bidra meget til en dypere forståelse av botens sakrament, hvis vesen er «remissio peccatorum», syndernes forlatelse. Den kan også være av stor nytte for våre ikke-katolske medkristne.